

13. Рожко І. Географічні аспекти розвитку туризму в межах Карпатського національного природного парку / І. Рожко, І. Стеців, П. Теліш // Нац.природ. парки: пробл. становлення і розв. : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Яремче, 2000. – С. 226, 249–252.
14. Таран Л. Бізнес на красі / Л. Таран // Україна. – 2002. – № 10. – С. 41–47.

Рецензент: канд. наук з фіз. вих., доц. Луцький В. Я.

УДК 796.56:796.092.29

ББК 75.8

Ярослав Галан, Ігор Випасняк

СПОРТИВНЕ ОРІЄНТУВАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

У статті розглянута програма по спортивному орієнтуванню в системі підготовки кадрів для фізичного виховання та спорту. Виділені основні цілі та форми, якими повинен опанувати студент у ході вивчення навчальної дисципліни.

Ключові слова: *спортивне орієнтування, фахівці з фізичного виховання і спорту.*

В статье рассмотрена программа по спортивному ориентированию в системе подготовки кадров для физического воспитания и спорта. Выделены цели и формы, которыми должен овладеть студент в ходе изучения учебной дисциплины.

Ключевые слова: *спортивное ориентирование, специалисты с физического воспитания и спорта.*

In this paper the program for orienteering in the system of training for physical education and sport. The basic goals are the forms that the student must master in the course of learning a discipline.

Keywords: *sport orienteering, physical education and sports.*

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Професійна діяльність студентів сполучена з більшими фізичними й нервово-емоційними навантаженнями. Аналіз літературних джерел свідчать, що одним з ефективних засобів підготовки студентів, здатних швидко й точно орієнтуватися на незнайомій місцевості в найскладніших умовах, швидко пересуватися по бездоріжжю, особливо в лісі, по болотам, кущам, високотрав'ї, долати природні й штучні перешкоди – все це є спортивним орієнтуванням [2, 4].

Разом з тим, у системі професійного навчання студентів вузів, поки ще недостатньо активно використовуються можливості спортивного орієнтування для поліпшення їх фізичного стану.

Тим часом, заняття спортивним орієнтуванням сприяють покращенню функціонального стану кардіореспіраторної системи організму студентів, зміцненню м'язів і зв'язок нижніх кінцівок, більш ефективному розвитку фізичних якостей, особливо витривалості.

Одна з основних завдань сучасності – це виховання здорової, всебічно розвинутої особистості [1]. Дане завдання набуває особливого значення в процесі глобальної трансформації українського суспільства. У розв'язку цього завдання провідну роль повинні відіграти фізична культура й спорт, що гармонійно поєднують у собі духовне багатство, моральну чистоту й фізичну досконалість.

Життя з її швидкими темпами й наростаючим потоком інформації, поставило перед вищими навчальними закладами, вузівським фізкультурним рухом нові завдання. Вони пов'язані з необхідністю розширення сфери сприятливого впливу занять фізичними вправами, і використання елементів, спортивної інтелектуальної діяльності, у навчанні й трудовій творчості [5].

В останні роки в ряді фізкультурних вузів країни усвідомлено необхідність у підготовці фахівців з спортивного орієнтування. Оскільки ця навчальна дисципліна дещо нова, тобто виникає потреба скоординувати програми різних вузів, з метою вироблення єдиних підходів до підготовки фахівців у цій галузі.

У нашій країні склалася чітка система підготовки спортивного резерву в системі дитячо-юнацьких спортивних шкіл і в підліткових клубах. Адміністрація цих установ формує соціальне замовлення для тренерів – викладачів, пов'язаний з виховною діяльністю й навчально-тренувальною роботою в сфері спортивного орієнтування [3].

Спортивне орієнтування – це вид діяльності, який дозволяє задовольняти багато потреб людей. Він дозволяє поєднувати потребу у фізичній активності з розумовою активністю, а також задовольняти потребу в спілкуванні із природою. Засобами спортивного орієнтування можна проводити оздоровчу роботу серед усіх верств населення.

Мета дослідження – встановити структуру компетенцій зі спортивного орієнтування майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту.

Методи дослідження. Для вивчення поставленої мети використовувався аналіз науково методичних джерел, опитування.

Результати досліджень та їх обговорення. Навчальна дисципліна “Спортивне орієнтування” (табл. 1) є нормативним професійно-орієнтованим предметом в системі підготовки фахівців з напрямків 6.010201 “Фізичне виховання” і 6.010203 “Здоров’я людини”.

Таблиця 1

Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Спортивне орієнтування”

№ теми	Назва теми
1.	Спортивне орієнтування як вид спорту. Історія розвитку.
2.	Види змагань зі спортивного орієнтування.
3.	Правила змагань зі спортивного орієнтування. Організація та суддівство змагань.
4.	Загальні основи і методика підготовки у спортивному орієнтуванні.
5.	Основи технічної підготовки у спортивному орієнтуванні
6.	Основи тактичної підготовки у спортивному орієнтуванні.
7.	Методи фізичної підготовки. Психологічна підготовка. Контроль навчально-тренувального процесу.
8.	Складання спортивних карт та основи планування дистанцій у спортивному орієнтуванні.

Метою викладання дисципліни є оволодіння студентами знаннями, уміннями й професійно-педагогічними навичками зі спортивного орієнтування, необхідними для самостійної тренерсько-педагогічної, організаторської, наукової та виховної сфер діяльності фахівця з фізичного виховання, а також використання оздоровчої цінності цього виду спорту.

Завдання курсу “Спортивне орієнтування”, полягає в забезпеченні студентів теоретичними знаннями, професійно педагогічними навичками, необхідними для викла-

дання спортивного орієнтування в навчальних закладах; одержання знань і формування вмінь з побудови навчально-тренувального процесу зі спортивного орієнтування з групами різної вікової й фізичної підготовленості, навчити студентів раціонально використовувати навички орієнтування під час змагань, ознайомити студентів з умовними знаками, навчити комплексному читанню карт.

Напрямки діяльності в спортивному орієнтуванні досить різноманітні й вимагають систематизації. Насамперед, можна виділити два напрямки (блоку): орієнтування, як спорт вищих досягнень, і орієнтування, як здоровий спосіб життя. Ці два блоки перетинаються, що утворює третій блок, куди включені дитячо-юнацький і аматорський спорт. Кожний із цих блоків визначає свою сферу діяльності й має окрему систему цінностей.

У спорті вищих досягнень соціально-значимими є результати виступів спортсменів у міжнародних змаганнях: чемпіонатах Світу, Європи та ін. Учасниками діяльності тут є як самі спортсмени, мотивовані на вищі досягнення в спорті, так і тренерські бригади, що виконують соціальне замовлення, пов'язане з підготовкою спортсменів. Спорт вищих досягнень є об'єктом наукових досліджень учених, практичні рекомендації яких багато в чому сприяють прогресу в розвитку спорту.

Після вивчення курсу студенти повинні **знати:**

- теоретичні основи спортивного орієнтування;
- історію виникнення й розвитку спортивного орієнтування;
- техніку орієнтування на місцевості;
- основи методики навчання спортивному орієнтуванню;
- правила організації й проведення змагань зі спортивного орієнтування;
- організаційно-методичні основи навчально-тренувального процесу зі спортивного орієнтування.

Студенти повинні **вміти:**

- організувати процес навчання орієнтуванню на місцевості в навчальних закладах і спортивних клубах на підприємствах або за місцем проживання;
- володіти технікою способів спортивного орієнтування;
- читати топографічні карти й знаки;
- планувати і організовувати навчально-тренувальний процес по спортивному орієнтуванню організувати змагання з орієнтування в школі, у вузі, спортивному клубі в гуртках та на туристському зльоті;
- організувати й провести змагання зі спортивного орієнтування по оформленню відповідної документації;
- спланувати дистанцію змагань і поставити її на місцевості.

У процесі навчання студенти виконують курсові роботи й беруть участь не менш у двох змаганнях зі спортивного орієнтування, а також проходять стажування на змаганнях зі спортивного орієнтування в якості суддів змагань.

У результаті навчання за програмою студенти повинні вміти вирішувати практичні завдання організаційної, управлінської, тренерсько-педагогічної й науково-дослідної роботи зі спортивного орієнтування

Висновок

Таким чином, програма спортивне орієнтування є невід'ємною частиною навчального процесу підготовки кадрів з фізичної культури і спорту. Знання предмета дає можливість майбутнім фахівцям працювати тренером інструктором, суддею, керівником гуртка.

1. Близневская В. С. Оздоровчо-розвиваюча роль занять спортивним орієнтуванням у студентському середовищі / В. С. Близневская // Вісник Томського державного університету : Проблеми відкриття. – 2006. – № 292. – С. 178–184.
2. Болотин А. Спортивне орієнтування в системі фізичної підготовки студентів / А. Болотин, С. М. Сильчук, А. М. Сильчук, Ю. Н. Щедрін // Навчальний посібник. – СПб: Спбгу ИТМО, 2009. – 89 с.
3. Галан Я. Спортивне орієнтування як засіб підвищення рівня фізичного та психологічного розвитку школярів і студентів Буковини / Я. Галан // Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 2010. – С. 50–53.
4. Катшевський С. М. Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства / С. М. Катшевський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 83
5. Суханова М. Г. Спортивне орієнтування як одне із засобів виховання фізичних і інтелектуальних здатностей студентів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Марина Гуріївна Суханова. – М., 2004. – 170 с.
6. Режим доступу: <http://www.orientteering.org.ua>.

Рецензент: канд. наук з фіз. вих., доц. Мальона С. Б.

УДК 612.17:613.71

ББК 74.21

Віктор Слюсарчук, Олександр Ястремський

СФОРМОВАНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ ІНТЕРЕСУ ШКОЛЯРІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ

Вивчали стан сформованості та складові інтересу дівчаток і хлопчиків, які навчаються у третьому класі, до занять фізичними вправами. Анкетним опитуванням виявлено високий інтерес таких учнів до занять фізичними вправами, їх використання у позаурочний час та найбільший інтерес до рухливих і спортивних ігор. Водночас виявлено певні розбіжності у пріоритетах дівчаток і хлопчиків, пов'язаних зі змістом цих ігор, з іншими видами фізичних вправ, що визначені навчальною програмою. Крім цього, відповіді респондентів засвідчують необхідність урахування їхніх інтересів при виборі видів фізичних вправ для формування змісту уроків фізичної культури. Отримані дані вказують на необхідність удосконалення змісту уроків фізичної культури третьокласників та експериментальної перевірки його ефективності у вирішенні завдань фізичного виховання в початковій школі.

Ключові слова: інтереси, зміст уроків фізичної культури, третьокласники.

Изучали состояние сформированности и составляющие интереса девочек и мальчиков, обучающихся в третьем классе, к занятиям физическими упражнениями. Анкетным опросом выявлен высокий интерес таких учащихся к занятиям физическими упражнениями, их использование во внеурочное время и наибольший интерес к подвижным и спортивным играм. В то же время выявлены определенные различия в приоритетах девочек и мальчиков, связанных с содержанием таких игр, другими видами физических упражнений, которые определены учебной программой. Кроме этого, ответы респондентов свидетельствуют о необходимости учета их интересов при выборе видов физических упражнений для формирования содержания уроков физической культуры. Полученные данные указывают на необходимость усовершенствовать содержание уроков физической культуры третьеклассников и экспериментальной проверки его эффективности в решении задач физического воспитания начальной школы.

Ключевые слова: интересы, содержание уроков физической культуры, третьеклассники.

Had studied the state of generation and ingredients of interests of girls and boys, studying in the third-grade towards the physical exercises. With the help of survey by questionnaire it was brought out a great interest such students to the physical exercises, their usage in the outside regular hours and the biggest interest to the outdoors and sport games. At the same time it were brought out the differences in the priorities of girls and boys, connected with the content of such games, other types of physical exercises, which were defined by the curriculum. In addition, the answers of the respondents testify about the necessity of accounting their interests while choosing the types of physical exercises for the forming of the content of the physical training. Given facts